

FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

UdL

INFORME. PROJECTE D'INNOVACIÓ :

Trobada setmanal de la ZER l'Eral

*Informe realitzat des de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida
per la Dra Isabel del Arco Bravo*

7-9-2012

INDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	2
2.	EL PROJECTE D'AUTONOMIA DE CENTRE: QUALITAT I COHESIÓ A LA ZER L'ERAL I EL PROJECTE D'INNOVACIÓ: Trobada setmanal de la ZER l'Eral.	3
2.1.	CONTEXTUALIZACIÓ.....	3
2.2.	PRESENTACIÓ DEL PROJECTE. Dades i informació recollida.....	4
3.	ANÁLISI: PUNTS FORTS I PUNTS A MILLORAR.	8
4.	CONCLUSIONS I RECOMANACIONS.....	11
5.	REFERÈNCIES	13
6.	ANNEX	14
6.1.	PROJECTE D'INNOVACIÓ	14
6.2.	CURRÍCULUM ABREUJAT.....	20

1. INTRODUCCIÓ

L'escola rural del segle XXI està sotmesa a importants reptes.

Els actuals fenòmens derivats de la societat globalitzada, les noves i diversos corrents migratòries i , sobre tot , la irrupció de les tecnologies de la informació i la comunicació, són factors claus que estan obligant a les escoles rurals a reconstruir la seva pròpia identitat.

En aquest sentit, la fita principal consisteix en adequar l'escola als nous temps, de forma que es conjugui per un costat els principis pedagògics que la reafirmen en una educació lligada al context, a la natura i a la vegada com a element estructurador i dinamitzador de les petites comunitats rurals, i per una altra banda posicionar-se en el context global, potenciant l'alfabetització dels alumnes en les eines tecnològiques i relacionals que es necessiten per a desenvolupar-se en una societat tan canviant i complexa.

En el present informe ens situarem a la ZER L'Eral que està formada per 5 escoles rurals dels municipis d'Alcanó, Alfés, Sarroca de Lleida, Sunyer i Torrebesses. Pel nombre d'escoles es pot considerar una ZER gran i a la vegada homogènia per quant les escoles tenen unes dimensions similars, amb dos grups cada una.

La zona aglutina una població de nivell socioeconòmic mitjà, on predomina el sector productiu agrícola. La immigració, en augment els darrers anys, s'ha anat integrant ràpidament gràcies, entre altres factors, a la tasca d'integració dels nenes nouvinguts que desenvolupa l'escola al poble.

L'alumnat de la ZER és bastant estable durant el curs i la implicació de les famílies en els estudis dels seus fills és bastant elevat.

A continuació es presenta una proposta de valoració de **La trobada setmanal de la ZER l'Eral. Activitat – projecte d'Innovació que s'emmarca dins del Projecte d'Autonomia de Centre: Qualitat i Cohesió de la ZER l'Eral.**

Aquest Projecte pretén ser una resposta clara a aquesta necessitat de l'escola rural d'adaptar-se a les noves exigències de l'educació dels nous temps. La ZER l'Eral destaca com a centre innovador i que sovint participa en plans pilot ja sigui per iniciativa pròpia o com a resultat de la col·laboració a sol·licitud de l'administració.

Les propostes pedagògiques, organitzatives i formatives del Projecte objecte d'estudi, neixen en un marc legal impulsor de l'autonomia escolar, reflectit amb l'aprovació del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, que indubtablement deixa més marge d'actuació als centres per l'elaboració del seu propis projectes.

L'informe que aquí es presenta s'ha desenvolupat atenent a una metodologia de treball marcada per tres moments claus:

- **Anàlisi documental** del Projecte global i subprojectes que es deriven, així com de la web de la ZER l'Eral

- **Visita a la ZER l'Eral** amb la idea de fer les observacions oportunes sobre l'experiència i reunir la màxima informació
- **Entrevistes** amb l'equip directiu de la ZER, amb alguns docents, pares i alumnes.

Així s'obtindrà la informació pertinent per fer una diagnosi clara del disseny i implementació del Projecte segons un àmbits/dimensions d'estudi que després es prendran com a referència per a fer l'anàlisi de les dades:

- Dimensió sociocomunitària
- Dimensió didàctica-pedagògica
- Dimensió organitzativa
- Dimensió Psicològica

Finalment aquest informe presenta un anàlisi de les dades obtingudes remarcant els punts forts i les debilitats del Projecte objecte d'estudi i per a cada àmbit proposat. L'informe acaba realitzaran unes conclusions amb les recomanacions oportunes.

2. EL PROJECTE D'AUTONOMIA DE CENTRE: QUALITAT I COHESIÓ A LA ZER L'ERAL I EL PROJECTE D'INNOVACIÓ: Trobada setmanal de la ZER l'Eral.

2.1.CONTEXTUALIZACIÓ

Si fem una revisió de la bibliografia més recent podem trobar com autors com Solé Mata, J (2001, 2003, 2007, 2008); Feu (2001, 2004, 2007) entre altres, justifiquen l'existència de ZERs com la fi de l'aïllament tradicional de l'escola i del mestre rural i l'apertura, sense cap mena de dubtes, cap a un treball en equip dels docents, la possibilitat de més recursos i millors serveis, l'aparició de mestres especialistes i de reforç .

Si més no, podem dir que l'èxit clau de les ZERs ha estat el fer possible i viable un projecte educatiu entre diferents escoles que afavoreix l'intercanvi, la socialització i la interacció entre els alumnes de diferents escoles i de diferents pobles veïns.

Les ZERs a Catalunya han suposat un salt qualitatiu en la educació en el món rural. La fita important és el que aquesta forma d'organització no esdevingui un agrupament artificial i descontextualitzat, sinó tot al contrari una organització viva, funcional i enfocada a superar els reptes de present i futur

Soler Mata, J (2001) descriu aquests reptes de futur de les ZERs partint de les tasques claus que han de tenir els mestres en aquest àmbit:

- Ha de ser un mestre actiu i activista: animador sociocultural
- Que cerqui l'equilibri entre la professionalitat i el voluntariat

- Amb esperit renovador i creatiu
- Amb un clar compromís amb la comunitat escolar, amb esperit obert cap a la relació amb els veïns
- Gestor del centre i a la vegada facilitador del aprenentatge a l'aula

En el context rural el mestre s'ha de veure recolzat per l'activitat que poden fer els pares i mares i la resta de la comunitat educativa.

Una aposta clara per l'escola rural del s XXI passa per una redefinició de les relacions amb el seu context immediat. Autors com Feu, Solé Mata, assenyalen la importància de generar un teixit ferm promogut per la interrelació entre currículum i entorn, amb la participació compromesa dels diferents agents i actors de l'educació i compartint espais tant interiors com exteriors de l'escola

En definitiva, l'escola rural del s XXI ha de potenciar un model educatiu comunitari que pugui arribar a considerar els espais i els temps més enllà de l'escola. L'escola rural es converteix en un punt de trobada, escola-comunitat, aula sense murs, matriu generadora de valors.

Aquesta nova escola rural s'ha de basar en els següents principis claus:

- L'educació és fruit d'un treball integrat que va més enllà de la mateixa escola.
- Coresponsabilitat i compromís entre els diferents actors
- Construcció de l'educació superant les dinàmiques de fragmentació i segmentació que es podria donar en una ZER com a suma de parts
- Treballar des de la cooperació i interdependència entre les diferents unitats que formen la ZER.
- Fomentar l'esperit de comunitat i vinculació al territori
- Ja no és suficient establir vies de comunicació amb les famílies i amb l'entorn en general, les ZERs del sXXI han d'acollir les expectatives de la comunitat, dialogar i donar oportunitats d'implicació en la formació

2.2. PRESENTACIÓ DEL PROJECTE. Dades i informació recollida

Tot i que l'informe s'ha de referir bàsicament a l'activitat-Projecte d'innovació "Trobada setmanal de la ZER" em sembla important situar-lo dins del seu context definidors i referencial: el Projecte d'Autonomia definit per la ZER i que porta per títol: *Qualitat i Cohesió a la ZER l'Eral*.

El projecte d'Autonomia fou presentat a l'administració per bé que malgrat la valoració positiva del mateix va patir les conseqüències d'un mal moment econòmic i no fou activat, reconegut i subvencionat per l'administració. Malgrat això les bases que allí s'estableixen marquen les vies d'actuació de la ZER.

El Projecte "Trobada setmanal de la ZER" en forma part important.

A l'Annex d'aquest document s'hi aporten documents de la pròpia ZER l'Eral i es dibuixa i defineix el projecte referit. M'ha semblat important tenir present aquest document a l'hora de fer un **anàlisi de la Trobada de la ZER**.

D'aquesta **documentació** que s'aporta a l'Annex se'n dedueixen diferents àmbits de treball que es mostren en aquest informe:

ANÀLISI DOCUMENTAL	
DESCRIPCIÓ	
Motivacions i marc de referència	- Necessitat de cohesionar i reforçar la identitat pròpia de la ZER l'Eral - El Projecte està integrat com un subProjecte del Projecte d'Autonomia de Centre. - Definit com a Projecte d'Innovació - Objectius clarament establerts: <i>Afavorir la qualitat d'ensenyament dins l'àmbit cognitiu i de relació, incrementant les activitats d'intercanvi i treball comú</i> <i>Augmentar la comunicació i cohesió dels alumnes de la ZER incrementant les activitats d'intercanvi i treball comú en dos àmbits diferents.</i> - Hi ha un històric que avala l'experiència: es va començar per Trobades esporàdiques de tots els integrants de la ZER, a més a més de la realització conjunta d'activitats de forma on-line. Més tard es va ampliar a una trobada setmanal de la ZER durant tres mesos, per passar a un cop setmanal.
Dimensió sociocomunitària	- Treball coordinat amb les famílies. - Convivència entre tots els estudiants de la ZER - Consolidar les activitats presencials entre els docents incentivant la formació continua conjunta - Creació d'un Club Esportiu de la ZER: permetrà promoure activitats subvencionades per a tota la comunitat escolar, sistematitzant activitats extraescolars
Dimensió didàctica-pedagògica	- Treball cooperatiu de l'equip de mestres de la ZER per organitzar horaris i activitats conjuntes. - Programació d'activitats des de la cooperació de tota la ZER, consensuant criteris docents. - Programació de les àrees de Llengua Estrangera (anglès) , Ed Física (esport d'equip) i Música (dansa i cant coral), Informàtica i Ciències Naturals (Programa de Ciències del Departament d'Ensenyament) amb Grup Gran, cercant activitats que complementin la formació dels alumnes més enllà de la seva pròpia escola i on el grup sigui un referent important. - Coordinació entre les activitats desenvolupades en la trobada setmanal en cada àrea i les activitats educatives

	desenvolupades durant la setmana en cada centre. • Atenció individualitzada en conjugació amb l'atenció educativa en gran grup. • Programació d'activitats extraescolars per tota la comunitat educativa: pares, alumnes, exalumnes: la ZER com a punt de trobada. • Desenvolupa entorns de comunicació on-line per tal de poder mantenir la interacció del grup d'iguals des de cada escola durant la resta de la setmana. • Ampliació de l'espai d'integració i d'atenció socioeducativa dels nouvinguts.
Dimensió organitzativa	• Flexibilitat organitzativa i es cerca una major eficiència en la distribució horària dels docents especialistes. S'estableixen dues tipologies de Trobades • Trobades presencials un matí a la setmana dels alumnes de CM i CS de tota la ZER al CEIP de Sarroca (el centre més gran de la ZER). • Les Trobades presencials es desenvolupen des del primer moment amb el desplaçament dels alumnes al CEIP Sarroca a partir de les 9 del matí del dilluns. A les 10h comença l'activitat lectiva amb sessions de 3/4h fins a les 12,30h. • El professorat està organitzat de tal forma que hi ha un mestre acompanyant pels desplaçaments, que sol ser un especialista. Són els mateixos mestres especialistes qui impartiran les diferents matèries durant les Trobades • Les Trobades presencials conjuntes s'organitzen a nivell temporal de dues formes: - Periòdicament: per desenvolupar les àrees de LLengua Estrangera (anglès) , Ed Física (esport d'equip) i Música (dansa i cant coral), Informàtica i Ciències Naturals (Programa de Ciències del Departament d'Ensenyament) - Esporàdicament: Sessions Informatives i Formatives (conferències, formació d'agents externs) i Tallers de Lectura • Trobades virtuals: treball cooperatiu via la web de la ZER
Dimensió psicològica	• Objectiu clau: cercar la cohesió de la ZER i la seva reafirmació en la seva pròpia identitat • Generar i consolidar lligams entre els estudiants abans de fer el pas a l'etapa educativa de l'ESO

Es completa l'anàlisi de documentació amb el que es presenta a la web de la ZER l'Eral: <http://www.xtec.cat/zereral/>, i on podem destacar:

- Escassa visualització del Projecte objecte d'aquet informe. Cal destacar en l'apartat de documents i en la Memòria de la ZER, pàgina 20 es fa una referència de l'aparició històrica d'aquestes Trobades setmanals de la ZER (curs 2007-2008).
- En la pàgina 22 de la mateixa Memòria apareix la un apartat dedicat a la creació de l'Associació Esportiva de l'Eral com a element clau que permetrà l'obtenció de recursos per fer sostenible la Trobada presencial setmanal
- És al bolc de la ZER l'Eral on es fa referència explícita al Projecte d'Innovació-Projecte d'Autonomia de la ZER l'Eral. A la memòria està referenciat a la pàgina 23.
- A la mateixa memòria s'explica la creació de l'espai virtual per tal de fer realitat les Trobades virtuals que anuncia el Projecte objecte d'estudi.
- El bloc de la ZER constitueix un fòrum per donar a conèixer les activitats que es fan a les Trobades de cada dilluns, també per conèixer el que fa l'Associació Esportiva, però principalment és un mitjà d'interacció on-line amb tota la comunitat escolar de la ZER.
- Apareixen alguns comentaris de membres de la comunitat educativa en relació a les activitats de les Trobades del dilluns presentades. Si mes no el nombre de aportacions són escasses

Durat el procés de recollida d'informació, es van realitzar **visites a la ZER durant algunes de les Trobades presencials** que de forma periòdica es realitzen cada dilluns al matí.

Fruit d'aquestes visites es va observar:

Equip directiu:

- Es traslladava al CEIP Sarroca per fer el seguiment i suport de la trobada i aprofitar per reunions de coordinació: millora en la flexibilitat organitzativa

Professorat especialista:

- Tenien degudament integrades i programades les diferents activitats que es realitzaven durant la trobada.
- Les activitats que es desenvolupaven en la trobada presencial tenen continuïtat amb les que es desenvolupaven a cada escola durant la setmana.

Professorat generalista:

- Durant la trobada es dedicaven a donar classes a la resta de nens de Ed Infantil i CI a les respectives escoles
- S'aprofitava per desenvolupar tasques de coordinació.

Alumnes:

- Tenien totalment integrada la trobada dels cicles Mitjà i Superior de les escoles de la ZER en el CEIP de Sarroca.
- Nivell alt relacional entre tots els nens de la ZER
- El grup classe de treball adquireix dimensions pròpies d'una escola ordinària i és possible la realització d'activitats que requereixen un grup gran.

De les **entrevistes** amb l'equip de direcció i alguns docents així com amb alumnes i pares i mares podem extreure les següents conclusions.

- Alt nivell d'implicació i compromís de l'equip de direcció de la ZER l'Eral així com de tot l'equip docent.
- Les Trobades s'han convertit en una activitat integrada i acceptada de forma majoritària per tota la comunitat educativa
- Recolzament manifest dels membres de la comunitat educativa en la cerca de finançament per atendre a les despeses de les Trobades. L'aparició de l'Associació Esportiva com a mecanisme per tal d'obtenir ingressos va ser consensuada a nivell de Consell Escolar.
- S'evidencia per part de l'equip de direcció i de l'equip docent la demanda d'un reconeixement institucional de la tasca desenvolupada amb les Trobades i les bonances d'aquesta iniciativa.
- Nivell de satisfacció molt elevat dels diferents implicats vers la iniciativa desenvolupada amb les Trobades setmanals, tan de pares, alumnes i professorat en general.
- Els pares en fan una valoració molt positiva sobretot per la millora curricular, per l'ampliació del cercles de relació dels nens i pel trencament del tancament del poble.
- Major coneixement de tots els veïns: l'escola com a element de connexió social

3. ANÁLISI: PUNTS FORTS I PUNTS A MILLORAR.

La ZER L'Eral és un model d'escola rural basada en principis clars de coordinació i treball en equip. Aquest esperit traspua tot el Projecte aquí analitzat

Indubtablement que davant el repte de futur de l'escola rural, la ZER l'Eral persegueix un model formatiu en equilibri entre totes les seves parts i el seu conjunt, entre el territori i cadascun dels pobles que integren l'agrupació, convertint-se en una agrupació funcional i eficient.

Amb aquest esperit s'està desenvolupant el Projecte objecte d'estudi i des d'aquí es fa necessari analitzar els punts forts i destacables i enfrontar-los davant les possibles debilitats que suposen els punts a millorar:

	PUNTS FORTS	PUNTS A MILLORAR
Dimensió sociocomunitària	• S'ha potenciat la consciència de pertinença a la ZER com a conjunt d'escoles interrelacionades i no com a suma artificial de centres. • S'han superat els possibles dèficits endèmics relacionals de forma exclusiva entre els alumnes de la mateixa escola. Han aparegut noves relacions entre els nens i les nenes de les diferents escoles de la ZER. • Establiments de lligams relacionals previs al pas a la secundària, • Millora de les relacions entre els veïns dels diferents pobles integrants de la ZER. D'aquesta manera es poden arribar a superar rivalitats passades	• Cercar una major projecció del Projecte, més enllà de l'entorn de referència. Així es pot constituir com a model de bones pràctiques. • Aconsellar a l'administració el reconeixement del projecte d'Autonomia "Qualitat i cohesió a la ZER l'Eral" per completar e implementar els vessants de pares i la comunitat virtual. Un treball en la mateixa línia del projecte analitzat.
Dimensió didàctica-pedagògica	• Millora en la implementació de noves estratègies didàctiques i en el desenvolupament curricular de matèries com: àmbit de les llengües: llengua estrangera àrea d'Educació Física; àrea d'Educació Artística (música i dansa). Possibilitat d'implementar metodologies basades en el treball en equip i treball cooperatiu. • Eficiència dels recursos i materials, així com la possibilitat de generar serveis d'ús col·lectiu com el laboratori d'idiomes, creació d'una coral, etc. • L'organització de l'horari establint setmanalment un dia de trobada conjunta permet la realització d'activitats transversals: conferències, activitats populars, visita a museus , etc. Activitats que habitualment requereixen per a la	

	seva realització d'unes dimensions dels grups a qui van destinats. • Impuls de les TICS com a recurs de comunicació i recurs didàctic. Les Trobades on-line ajuden a mantenir la comunicació	
Dimensió organitzativa	• Major eficiència en la tasca dels mestres especialistes de la ZER. • Racionalització en els horaris a realitzar els mestres especialistes. D'aquesta forma es dona compliment a la disposició addicional quinzena, punt 10 del Decret 102/2010 de 3 d'agost d'Autonomia de Centres Educatius on s'estableix que la direcció de la ZER <i>ha d'aplicar criteris d'eficiència en la gestió de l'ús de recursos i ha de vetllar, en la confecció dels horaris, per minimitzar els desplaçaments entre escoles.</i> Els mestres itinerants estaran en la mateixa jornada treballant amb tots els nenes de la ZER en els diferents cicles. • La proposta no implica increment de la plantilla docent sinó una reorganització eficient del capital humà.	• Necessitat d'un finançament per tal de cobrir els desplaçaments dels nens a la Trobada del dilluns. • Cal cercar un reconeixement a la tasca realitzada des de la mateixa Administració Educativa • Millora de espais i recursos per portar a terme les activitats de la trobada: laboratori de lectura, recursos esportius.
Dimensió psicològica	• Possibilita la interacció entre els alumnes de la mateixa edat generant vincles de pertinença a la ZER i consolidant la seva pròpia identitat de cara a la incorporació a l'institut. • Equilibri entre l'arrelament dels nens al seu context i al seu poble amb la possibilitat de compartir experiències amb un nombre més gran de nens. • Consolidació de la pròpia identitat. • Reforç dels vincles desenvolupats durant les Trobades del dilluns amb la comunicació on-line	

4. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS.

Després de realitzar l'estudi i anàlisi podem arribar a les següents **conclusions**:

- Tant el Projecte d'Innovació "Trobada Setmanal de la ZER" com el Projecte d'Autonomia de Centre: Qualitat i Cohesió a la ZER l'Eral mostren una evidència clara d'eficiència del compromís i la participació de la comunitat escolar per aconseguir nivells de qualitat en els processos de formació dels seus alumnes.
- S'afavoreix una pedagogia activa centrada en la participació dels alumnes i en el contacte directe amb el seu entorn i en el treball col·laboratiu de l'equip docent.
- El Projecte ha ajudat a consolidar la identitat de la pròpia ZER i l'esperit de pertinença de tota la comunitat educativa. Curiosament també ha generat un efecte de reducció dels possibles conflictes entre veïns i pobles.
- S'ha generat un vincle de pertinença entre els nens que pertanyen a la ZER. Aquest vincle té una rellevància més important quan estem parlant del CS i davant la incorporació d'aquests alumnes a la nova etapa educativa de l'ESO.
- La proposta de les Trobades setmanal a ha ajudat a redefinir horaris i cercar una major eficiència de la tasca dels professorat, especialment dels mestres especialistes.
- A nivell curricular s'ha pogut desenvolupar activitats que necessitaven d'un grup gran per la seva implementació. D'aquesta forma s'ha treballat en oferir les mateixes oportunitats formatives als alumnes de la ZER que les que podrien tenir els alumnes d'escoles complertes.
- A més a més, el poder disposar a l'horari de les Trobades setmanals ha facilitat generar activitats transversals per a tota la ZER, això és una mostra més d'eficiència en la utilització i gestió dels recursos.
- El nivell de satisfacció envers les activitats realitzades per part de tota la comunitat educativa és molt alt. Això es constata de les opinions dels pares, docents i estudiants.
- Les Trobades Setmanals de la ZER realitzades a la ZER des de fa 5 cursos de forma sistemàtica esdevenen una veritable innovació en un sector educatiu –les ZERs- on no existeix aquesta fórmula. D'ençà de la creació de les Zones Escolars Rurals agrupar els alumnes de forma sistemàtica per treballar curricularment ha estat un "tabú" que ningú ha gosat trencar. La cerca del format que es duu a terme a la ZER l'Eral respecta els termes fundacionals de les ZERs i no cau en els defectes que van motivar la desaparició i marxa enrere de les Concentracions escolars anteriors a 1984. Conclou el procés de la creació de les ZERs que actualment basteixen el territori català ha costat molts anys. La possibilitat de dibuixar projectes d'Autonomia diferenciats obra una porta a la recerca de solucions imaginatives que millorin encara més la qualitat educativa de les Zones Rurals. En aquest context la proposta de la ZER l'Eral resulta del tot renovadora i obra la porta a bastir les ZERs d'un punt de qualitat que probablement hi manca.

Recomanacions

- Seria important que el Projecte en conjunt tingués més visibilitat en la web de la ZER l'Eral. És un Projecte que per la seva dimensió innovadora i l'impacte en la millora de la qualitat de l'educació i la cohesió de la ZER s'ha de presentar com a model de bones pràctiques a la resta de la comunitat educativa del territori.
- Hi ha un interès per part dels actors que desenvolupen el Projecte que des de l'Administració Educativa hi hagi un reconeixement de la tasca desenvolupada. Donada la seva transcendència i la repercussió en la qualitat educativa, així com en un increment de la cohesió de la ZER, es recomana que des de l'Administració Educativa es facin els tràmits per fer un reconeixement d'aquest Projecte com a Projecte Innovador i en el marc del Projecte d'Autonomia de centre.
- Un dels punts més sensible a l'hora de consolidar l'experiència en el temps és l'apartat de finançament. Revisades les bonances de l'experiència i l'impacte que te sobre la comunitat rural dels diferents pobles de la zona, seria recomanable incentivar pressupostàriament aquesta iniciativa. S'ha de subratllar que des de la mateixa ZER s'ha articulat un mecanisme de finançament que passa per la creació d'una Associació Esportiva de la ZER l'Eral i així poder tenir accés a ajudes i convocatòries públiques. Entenem que la ZER ha demostrat un esforç per aconseguir finançament i en aquest sentit l'Administració Educativa ha de recolzar la proposta. El reconeixement del projecte d'Autonomia global i el seu finançament podria ser la via per subvencionar, reconèixer e implementar la resta del projecte.

L'escola en general i l'escola rural en particular està necessitada de models de bones pràctiques docents i d'organització acadèmica.

La ZER l'Eral ha dissenyat i implementat una forma de treball que amb les Trobades pretén assegurar la cohesió de les diferents escoles, la integració funcional de tota la comunitat educativa sota la idea de ZER, però a la vegada respectant la identitat de cada escola i cada poble.

A més, el seu equip docent interessat per la millora de la qualitat de la seva activitat formativa, no solament realitza un seguiment i avaluació dels resultats de les Trobades (segons les dades publicades a la Memòria) sinó que amb aquest informe vol realitzar una avaluació externa que complementi els informes interns.

Per finalitzar, s'ha d'apuntar que al darrer Informe d'Avaluació Global Diagnòstica de Centre, realitzat per la mateixa administració educativa, es confirmen els resultats que ja s'apunten en el present informe.

El paper indiscutible d'aquesta ZER per contribuir a la cohesió i al desenvolupament social de la comunitat es una realitat i això fa més inqüestionable la necessitat de presentar la seva tasca com a model educatiu.

*...volem felicitar tota la Comunitat Educativa de la ZER l'Eral, i encoratjar-la a continuar en la línia general del centre que tan bons resultats ha donat a nivell de satisfacció de les persones, convivència i cohesió social..
Esperem que aquest informe sigui útil a la comunitat de manera que faciliti la reflexió sobre l'acció educativa i contribueixi a l'elaboració de projectes que promoguin la*

seva millora.

Sarroca de Lleida, 28 de juny de 2012

L'equip d'inspectors avaluadors

5. REFERÈNCIES

BOIX, R. (2003): "Escuela rural y territorio: entre la desruralización y la cultura local". Revista Digital eRural, Educación, cultura y desarrollo rural. Julio 2003, ISSN 0717-9898 . <http://educación.upa.cl/revistaerural/erural.htm>

BOIX , R., FEU, J., SOLER, J. (2001) "Perspectives i reptes de l'escola rural a la Catalunya del segle XXI". A : Repensar la Pedagogia, Avui. Societat Catalana de Pedagogia. Eumo Editorial

DOGC: Decret 102/2010 de 3 d'agost d'Autonomia de Centres Educatius

FEU,J; SOLER, J. . (2002) "Més enllà de l'escola rural: cap a un model integral i integrador de l'educació en el territori". A: Temps d'Educació, n. 26.

FEU I, J (2004). "La escuela rural en España: apuntes sobre las potencialidades pedagógicas, relacionales y humanas de la misma". Revista Digital Erural.

FEU, J. (2007). "Poble educador: un Projecte educatiu necessari per al reequilibri social, educatiu i cultural del país". De Prop. Revista de Política Educativa Local, núm. 21. Monográfico "Educació i petits municipis". Barcelona: Diputació de Barcelona.

LLEVOT, N; GARRETA, J (ED.) (2008): Escuela rural y sociedad. Edicions de la Universitat de Lleida. Lleida

SOLER MATA, J. (2001). "El Secretariat d'Escola Rural de Catalunya. Passat, present i futur de la renovació pedagògica a l'escola rural". Temes de Renovació Pedagògica, núm. 21, diciembre, p. 15-19.

SOLER MATA, J (2006): "L'escola rural a Catalunya, avui" En GUIX , elements d'acció educativa. n.322, pàg. 9-12. Febrer 2006. IRIF-Barcelona

SOLER MATA, J. (2007) : "Por las escuelas rurales de Europa. Las aportaciones de Félix Martí Alpera y Concepción Sainz-Amor". En: VV.AA. . Relaciones internacionales en la historia de la educación. Junta para Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas (1907-2007), tomo II. Cáceres: Sociedad Española de Historia de la Educación/Universidad de Extremadura, p. 355-368.

ROMERO A. (2007). "Globalitzacions, localitzacions, glocalitzacions o l'heterogeneïtat dels actuals processos de canvi". Àmbits de Política i Societat. Revista del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, núm. 36, primavera, p. 73-78. Barcelona: Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya.

SOLER MATA , J. (2007). "L'escola rural a Catalunya: balanç del segle XX". Àmbits de Política i Societat. Revista del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, núm. 36, primavera, p. 50-60. Barcelona: Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya.

SUBIRATS, M. (1983). L'escola rural a Catalunya. Barcelona: Rosa Sensat/ Ed 62.

6. ANNEX

6.1.PROJECTE D'INNOVACIÓ

PROJECTE D'INNOVACIÓ - PROJECTE D'AUTONOMIA DE C. ZER L'ERAL (Alcanó, Alfés, Sarroca de Lleida, Sunyer i Torrebaesses)
Centre: ZER l'Eral Codi: 25008108

Persones responsables del Projecte:

Pep Borràs Carles 78061900S Director ZER

Judith Reñé Camí 43741823D Cap d'Estudis ZER

Margarida Bosch López 40886243V Secretària ZER

Títol: QUALITAT I COHESIÓ a la Zer l'Eral.

Síntesi del Projecte:

- Afavorir la qualitat d'ensenyament dins l'àmbit cognitiu i de relació, incrementant les activitats d'intercanvi i treball comú.
- Augmentar la comunicació i cohesió dels alumnes de la ZER incrementant les activitats d'intercanvi i treball comú en dos àmbits diferents:

Trobades presencials un matí a la setmana dels alumnes de CM i CS per millorar l'eficiència de l'aprenentatge :

Reunir els alumnes de CM i CS de primària de tota la ZER, un dia a la setmana, a la seu de la ZER, al CEIP de Sarroca per tal de treballar de forma conjunta les matèries que poden millorar qualitativament de forma clara treballades en grups més grans i homogenis.

De forma PERIÒDICA:

De forma ESPORÀDICA:

- Anglès - Educació Física – Esport d'equip - Música: dansa i cant coral - Informàtica: Sessións específiques i treball transversal. - Ciències Naturals: Lligam amb el programa de formació i dotació de ciències naturals del Departament.	- Sessions informatives de diferents temes fetes per personal extern - Tallers de lectura. Animació lectora
Trobades virtuals: foment del treball comú a través de la web	
Foment de les activitats: . Animació lectora virtual . Bloc de la Zer . Espais comuns (sortides – intercanvis)	

Descripció del Projecte: Qualitat i Cohesió a la ZER l'Eral

Motivació:

Necessitat de definir-nos com un centre amb una personalitat comuna superant la dispersió pròpia d'una ZER amb 5 pobles.

Els 5 pobles que formem la ZER tenim característiques semblants pel que fa al nombre d'unitats i a les característiques geoeconòmiques de cada poble.

L'estabilitat del professorat ha propiciat la maduració necessària per entendre i afavorir la millora de la COHESIÓ i de la QUALITAT d'ensenyament que proposem.

Antecedents – Experiències i valoracions prèvies:

Des que ens vam associar com a ZER hem fomentat la realització d'activitats comunes tant presencials com virtuals.

Fa QUATRE cursos vam intensificar aquestes activitats amb una trobada setmanal, durant 3 mesos, per treballar de forma conjunta les danses que el Projecte experimental d'anglès propiciava. Al mateix temps vam promoure una activitat esportiva conjunta i equilibrada per cicles. (CM-CS)

La valoració fou tant positiva que vam decidir ampliar les Trobades a un cop setmanal durant tot el curs donant a la trobada una vàlua curricular (Educació Física, Anglès i Música).

La valoració dels tres cursos que portem és del tot positiva. Creiem que hem aconseguit una fórmula ideal per millorar la qualitat de l'ensenyament/aprenentatge de matèries com l'Educació Física i la Música – difícils d'impartir quan els grups són tan minoritaris i heterogenis - sense trencar els vincles i lligams amb la idiosincràsia i arrelament a cada poble – motiu de la retirada de les antigues concentracions escolars. Tothom està content: mestres, alumnes i pares.

Hem fet una trobada tan valuosa com inesperada: l'activitat sistematitzada ha creat lligams permanents entre els alumnes de les diferents escoles. La cohesió i la integració han estat altament afavorides.

Tot és positiu menys el finançament: desplaçar els alumnes al llarg de tot el curs costa 5.000 euros que no han resultat fàcils de reunir pidolant aquí i allà.

Pel que fa als intercanvis virtuals la nostra ZER, aquests ja tenen una llarga trajectòria en aquest sentit. Un procés que ha anat en augment capdavantat pel CEIP d'Alfés que recull en els seus treballs una gran quantitat de reconeixements i de propostes que han estat exitoses.

El foment d'aquestes activitats d'intercanvis virtuals té un doble objectiu: per una banda, fomenten la cohesió i el coneixement mutu i, per l'altra, són un estímul al treball, coneixement i aprenentatge constant de les TICs.

Vinculació a la realitat del centre.

Poques vegades es pot fer una proposta de Projecte d'innovació tant senzill, tant integrat al centre i d'una vàlua tant contrastada.

Tota la comunitat educativa desitja continuar-la. Només necessitem l'ajut econòmic perquè les persones, la organització, els espais i les idees ja les tenim definides.

Som conscients que la senzillesa de la proposta i la seva eficiència han de ser model en un futur pròxim per altres Zers similars a la nostra.

Superats els fantasmes de les velles concentracions escolars – tant negatives – i vistes les possibilitats del model que proposem només resta superar la barrera econòmica.

Perspectives de futur i ampliacions.

Arran de les activitats que hem anat treballant a la Trobada dels alumnes i en les propostes recollides en el Projecte d'autonomia - actualment en tràmit – hem ampliat les perspectives endegant la creació d'un Club Esportiu de la ZER que ens permeti promoure activitats que incloguin els ex-alumnes i fomentar activitats subvencionades on els pares hi puguin participar, sistematitzar activitats extraescolars amb alumnes i ex-alumnes.

Hem potenciat intercanvis amb escoles de la resta d'Espanya dins les propostes de Proyectos Comunes del MEC, que té una duració de dos cursos escolars.

Els mestres estem engrescats i la plantilla del claustre és excel·lent.

Volem consolidar el que fem i ens fa falta un suport sistemàtic de l'administració que valori i doni continuïtat al que fem

Definició i concreció de la proposta

Objectius

1. La millora de la qualitat de l'aprenentatge i dels resultats de l'alumnat de la ZER
2. Augmentar la cohesió i comunicació de la ZER com a comunitat educativa.

Competències:

A banda de treballar les competències pròpies de les àrees curriculars treballades per cicles a la trobada destacaríem la millora de:

- Competències específiques: competència social
Augment i millora de l'àmbit de la convivència. Creació de lligams, grups (augment de la cohesió) entre els alumnes de les cinc escoles.
- Competències Transversals: comunicatives i metodològiques: Millora del tractament de la informació i de les competències digitals.

Estratègies

Pla d'eficiència de l'aprenentatge :

Reunir els alumnes de CM i CS de primària de tota la ZER un matí a la setmana a la seu de la ZER al CEIP de Sarroca per tal de treballar de forma conjunta les matèries que poden millorar de qualitat de forma clara, treballades en grups més grans i homogenis:

- o Anglès – Audiovisual – laboratori idiomes - . Contingut curricular
- o Educació Física – Esports d'equip. Contingut curricular
- o Música: dansa i cant coral. Contingut curricular
- o Informàtica. Aprenentatges específics. Treball transversal.
- o Ciències Naturals: Lligam amb el programa de formació i dotació de ciències naturals del Departament.

ESPORÀDICAMENT:

- Sessions informatives de diferents temes fetes per personal extern
- Tallers de lectura fets per escriptors, conferències, tallers i presentacions a tots els alumnes de la ZER de CM i CS alhora...

Millores que pot significar l'agrupament per cicles:

- o Oferir una explicació i activitats més ajustada al seu nivell.
- o Possibilitat de realitzar activitats on cal un grup més nombrós per portar-les a terme
- o Aproximar-nos als avantatges propis de l'escola completa sense perdre els avantatges de la individualització
- o Augmentar la cohesió i cooperació entre els alumnes
- o Augmentar la cohesió i cooperació entre els mestres, augmentant la unificació de criteris docents.

Pla de cohesió docent:

- Unificació de criteris de treball.
- Educació inclusiva: La trobada ofereix als alumnes un punt entremig del grup classe de l'institut i el petit grup de l'escola de poble. Un aprenentatge útil pel seu futur vedat a la petita escola unitària
- Ampliació del marc d'integració dels nouvinguts.

Entorns de comunicació:

- Animació Lectora virtual: Activitat consolidada des de fa 10 cursos que s'ha anat incrementant i millorant amb treballs multimèdia al voltant de tema que cada curs proposa l'escola responsable de la tria dels llibres. Tot plegat recollit, exposat i publicat a la web.
- Web ZER i de les respectives escoles
- Bloc de la ZER: Inclou seccions de:
 - Coordinacions: Primària – Infantil – E. Física – Trobada a Sarroca
 - Propostes de treball digital per als alumnes
 - Espais documentals comuns
 - Exposició d'activitats permanents
 - Espais comuns de comentaris
- Sortides culturals: espais comuns treballats com unitats multidisciplinàries

- Trobades de fi de curs: Espai extraordinari on es produeix un miracle sumatiu d'activitats que clouen el treball del curs escolar i acomiaden els alumnes de 6è curs.

Temporització:

La nostra intenció és consolidar un Projecte que es perllongui en els anys fins que la valoració del mateix deixi de ser positiva, favorable i/o possible.

Hem iniciat el Projecte amb molt d'esforç i recursos cercats a diferents institucions i als pares. Hem definit un Projecte d'autonomia.

Definim aquest Projecte d'innovació -inclòs dins el Projecte d'autonomia- amb l'esperança de trobar el suport que ens ajudi en la seva consolidació.

La seva realització està definida. La trobada d'alumnes a Sarroca l'hem dut a terme enguany -esperem poder continuar-la aquesta l'any vinent si trobem el suport necessari- talment com els propers cursos, més enllà dels dos anys que defineix la pròpia convocatòria.

La nostra intenció és continuar creixent, a partir d'aquesta consolidació, en les línies definides en el Pla d'Autonomia i que implementin encara més els trets de millora de qualitat i creació de cohesió.

Esperem, en propers anys, solapar dins del mateix context del Pla d'Autonomia nous Projectes com el PuntEdu, un Projecte més específic de TIC i una segona part del Pla experimental de llengües estrangeres (anglès).

Concrecions

Els alumnes participants en la trobada són els de CM i CS de tota la ZER. Es desplacen a Sarroca a partir de les 9 hores del matí. Un autocar recull poble per poble els alumnes i un mestre acompanyat. A les 10 hores comença la primera sessió de treball. Es fan tres sessions de $\frac{3}{4}$ hora i un pati per esmorzar. A les 12:30 hores retornen a les seves respectives escoles o cases segons dinin o no a l'escola. De les matèries donades (Educació Física, Anglès i Música) els alumnes tenen dues hores. Una es dona de forma conjunta a Sarroca i l'altra a cadascun dels pobles.

Efectivament, aquesta proposta de treball suposa unes hores d'estalvi dels mestres especialistes. Aquestes hores es veuen disminuïdes pels acompanyaments d'anada i tornada. Els mestres acompanyants, en la majoria dels casos, són els mateixos especialistes que han impartit la matèria. Cada mestre inverteix una hora d'anada i una de tornada. Les poques hores excedents faciliten que aquests mestres puguin atendre les cinc escoles en la seva especialitat.

Instal·lacions

Les Trobades d'alumnes un dia a la setmana –punt bàsic de la proposta– es duen a terme al CEIP de Sarroca, centre seu de la ZER.

Aquesta escola compta amb els espais necessaris per acollir les activitats de tot l'alumnat de la ZER, cosa que possibilita el Projecte.

Aquest centre, com a seu de la ZER, serà receptor de l'equipament que sol·licitem.

Avaluació del Projecte

El treball dels alumnes té dues vessants a avaluar: l'aspecte curricular que es fa via treballs, controls i observació com a la resta de classes i l'aspecte vivencial i de trobada.

Hem sistematitzat una avaluació de l'activitat per a cada curs, diferenciada en tres sectors: mestres, alumnes i pares per valorar l'activitat en base a diferents criteris:

- El transport
- La convivència
- La qualitat de l'aprenentatge
- La organització i horaris

ALCANÓ 25000183	Superfície: 21,12 Km Habitants: 276 Codi P.: 25162 Adreça: Avda. Joan Carles I, 37 Telèfon: 973136276
ALFÉS 25000274	Superfície: 32 Km Habitants: 352 Codi P.: 25161 Adreça: Camí de Sunyer s/n Telèfon: 97313 6431
SARROCA 25004115	Superfície: 41,24 Km Habitants: 491 Codi P.: 25175 Adreça: Plaça de les escoles Telèfon: 973136286
SUNYER 25004413	Superfície: 12,52 Km Habitants: 313 Codi P.: 25174 Adreça: C/ de les escoles s/n Telèfon: 973136464
TORREBESSES 25004656	Superfície: 27,61 Km Habitants: 362 Codi P.: 25176 Adreça: C/ de les escoles, 3 Telèfon: 973136212

	<i>ALCANÓ</i>	<i>ALFÉS</i>	<i>SARROCA</i>	<i>SUNYER</i>	<i>TORREB.</i>	<i>ZER</i>
P3	1	4	6	0	1	12
P4	2	1	3	0	4	10
P5	0	3	2	2	2	9
INFANTIL	3	8	11	2	7	31
Primer	1	2	4	0	2	9
Segon	1	2	2	4	1	10
C. INICIAL	2	4	6	4	3	19
Tercer	1	2	3	3	0	9
Quart	3	2	0	0	4	9
C. MITJÀ	4	4	3	3	4	18
Cinquè	2	4	1	2	1	10
Sisè	2	0	1	5	3	11
C. SUPERIOR	4	4	2	7	4	21
TOTAL	13	20	22	16	18	89

PRESSUPOST:

Hi ha dos aspectes a tenir en compte:

- **Transport** dels alumnes: **5.000 euros anuals**
- Recursos materials: **Millora de les instal·lacions del centre** receptor de les Trobades:
 - o Laboratori d'idiomes
 - o Pissarra digitals.
 - o Lupes binoculars amb adaptador per ordinador

IMPLICACIÓ DEL CLAUSTRE I CONSELL ESCOLAR:

Tant el claustre com el consell escolar estan compromesos en el Projecte que proposem. Sense la seva aprovació i valoració positiva no fóra possible una proposta d'aquestes característiques.

Tots els mestres de la ZER estan implicats en el Projecte

.

Pep Borràs Carles
Director ZER l'Eral

Sarroca de Lleida, 12 d' abril de 2011

6.2. CURRÍCULUM ABREUJAT

Dra ISABEL DEL ARCO BRAVO

Premi extraordinari de doctorat en Psicopedagogia per la Universitat de Lleida.

Llicenciada en Filosofia i Cc de l'Educació per la UNED i Diplomada en Professorat d'EGB amb l'especialitat de Ciències per l'Escola Universitària del professorat d'EGB de Lleida.

La meva activitat professional s'ha desenvolupat preferentment en els diferents nivells i etapes educatives del sistema públic d'ensenyament com a funcionaria del cos del professorat. Així, he treballat com a **mestra en Ed Infantil, Ed primària, Ed Secundària i en actualment desenvolupo la meva tasca professional com a Professora Titular d'Universitat (TU)** en el Departament de Pedagogia i Psicologia de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Lleida i dins l'Àrea de Coneixement de Didàctica i Organització Escolar.

Sòc investigadora principal de l'Equip de Desenvolupament Organitzacional-UdL (EDO-UdL): subgrup d'EDO-UAB Grup d'investigació consolidat, reconegut i finançat per la Generalitat de Catalunya.

Les línies d'investigació han estat preferentment les relatives a l'atenció a la diversitat des de l'educatiu i com reorientar el procés d'ensenyament/aprenentatge.

Temes relatius a l'Educació Intercultural, la figura de l'educador familiar, intervenció de professors de suport a l'aula i la innovació en docència universitària.

Cal destacar algunes obres com:

- *Hacia una escuela intercultural. El profesorado: formación y expectativas.* Ed Universidad de Lleida
- *Aprender a convivir: un reto para la educación secundaria obligatoria.* Madrid. Praxis. Wolters Kluwer España, 2007
- [L'abandonament dels estudiants a les universitats catalanes.](#) AQU-Catalunya
- *La infancia en situación de riesgo social y sus familias. Guía para el educador familiar*

Diferents articles en revistes com Bordon, Guix Quaderns de Pedagogia, Aula d'innovació Educativa, etc i també capítols de llibres, entre els que destacaré:

- *La planificación curricular en la educación formal y en la educación no formal.* Barcelona: Ed. PRAXIS

- *La comunidad educativa desde la escuela*. Lleida: Ed. Milenio
- *Los materiales y los espacios también hablan sobre interculturalidad*. Guix: Element d'acció educativa, Ed. Graó
- *Entre el estigma y la utopía. Hacia un desuso de la interculturalidad*. Aula d'Innovació Educativa. Ed Graó
- *La estructuración de los recursos humanos desde la interculturalidad*. BORDÓN: Sociedad Española de Pedagogía

He realitzat diverses ponències, conferències i cursos de formació, Congressos i Jornades organitzades per diferents universitat espanyoles, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Govern de Navarra, o la Conselleria de Benestar Social de les Illes Balears, entre d'altres.

Durant els darrers anys he desenvolupat la meva activitat professional com a **directora de l'ICE des del 2003 fins al 2005, a partir d'aquells anys vaig passar a ocupar el càrrec de Vicerectora de Docència de la UdL**. Des d'aquest càrrec he liderat el procés de convergència al nou EEES en aquesta universitat.

El passat 30 d'agost de 2011 vaig ser guardonada pel govern de la Generalitat de Catalunya amb el Premi **Jaume Vicens Vives a l'excel·lència de la qualitat docent universitària**

Signat

Isabel del Arco Bravo

Lleida 7 de setembre de 2012

